మిథునలగ్నం

"ఏమిరా ఆలోచిస్తున్నావు. మీ అమ్మ చెప్పిందిలే ముందు ఆ కట్టక్రింద తోట ఆడేసి గానీ పోవడానికి వీలుకాదు. ఆ పని చూడు. ఉగాది యింకో యిరవై రోజు లుండగానే అత్తగారింటికి పయనం ఎందుకూ?" అని సాగదీశాడు మాధవయ్య.

నాన్నగారి ముందు అట్టే నిలబడి మాట్లాడే అలవాటే లేదు బసవయ్యకు. మారు మాట్లాడకుండా కట్ట క్రిందకి వెళ్ళిపోయాడు. తోట చుట్టూ తిరిగి చూచాడు. నాన్న చెప్పింది నిజమే ననిపించింది. చుట్టూ ఉన్న తోటలు గూడా ఐపోవచ్చినై. అదను తప్పితే చెరుకు ఎండిపోతుంది. ఇప్పుడైతే గడెకు కడివెడు పాలు గారకపోయినా మోపుకో కడవైనా వస్తుంది. ఉగాదికి అత్తగారింటికి వెళ్ళి మళ్ళీ వచ్చేలోగా తోట పరిగిలిపోతుంది.

వెంటనే పొయ్యి కట్టించా లనుకొన్నాడు. అక్కడి కక్కడి గాను గాడితే శ్రమకూడా తగ్గుతుంది. నిరుడు గానిగింటి దాకా చెరకులను చేర వేయడానికే ఎద్దులకు సరిపోయింది, అంచేత ఆ రాత్రే పని ఆరంభించారు. పొద్దు పుట్టేటప్పటికి గానుగకు కావలసిన సరంజామా అంతా సేకరించాడు. పెనిమ, గోర, దోనె, సిబ్బె, అన్నీ చేర్చాడు కానీ గానుగలో చంద్రవంక విరిగి పోయింది. పేటలో సుబ్బారామయ్య వద్దకు మనిషిని పంపి అదీ తెప్పించాడు.

చెరుకులు కొట్టడానికీ, చెలగడానికీ కూలీలు వచ్చారు. చెరకులు పెట్టడానికి ఓ కుర్రాడు చాలు. తోలడాని కింకో కుర్రాడు. పెనిమ ముందు

మాత్రం మంచి మనిషి కావాలి. సేద్యగాడు పై పనులు చూచు కొంటాడు. గానుగ తిరగడం ఆరంభించింది.

బసవయ్యకు సుభద్రమీద మనసు పోయింది. అతని ఆలోచనకు కారణం లేకపోలేదు. సుభద్ర యింటికి వచ్చాక గాను గత్తి ఉంటే ఎంతో బావుండేది. ఆమె గానుగలో చెరుకులు పెడుతుంటే తాను ఎద్దులను తోలే వాడు. తాను చెరకులను కొట్టి కొట్టి పడేస్తుంటే ఆమె మోపులు కడు తుండేది. తాను బండిలో నిలబడినపుడు ఆమె మోపు లందిస్తుండేది. అంతేనా ఉడుకుడుకు వరి నూకల సంగటి చింత చిగురూ లేత వంకా యలూ పచ్చిమిరపకాయల పుల్లగూరతో ఆమె మధ్యాహ్నం అన్నం తెస్తే పందిరిక్రింద కూచుని అప్యాయంగా తినేవాడు గదా! ముదురు పాగులో వెలగపండును ఉడికించి యిచ్చేవాడు. లేత పాగులో శనగలూ, కొబ్బరి ముక్కలు, పేరిన నెయ్యీ కలిపి పంచుకొనేవారు.

వెన్నెల రాత్రుల్లో తడియారని చెరకు పిప్పి పరుపులమీద లేత బెల్లం పాగు సువాసనల మలయ మారుతాలలో కట్టక్రింద మనోహరమైన ప్రకృతిలో సుభద్రా తానూ ఒకరిలో ఒకరు లీనమైపోయేవారు.

నాలుగైదు లేత మిరపకాయలూ, ఒకటి రెండు నిమ్మపండ్లూ చెరకు గడల చీలికలలో పెట్టి వాటిని గానుగలోకి వదిలితే ఆ వచ్చే చెరకు పాన కంలో కాశీ పిచనాల సన్నబియ్యం ఉడికించి ఆ పొంగలిని ప్రతిసాయం కాలం తినేవారు. ఇట్లా ఆలోచనలు ఎన్నో ఉండగా నాన్నగారు ముందు తోటను ఆడించి ఆ వెనుక అత్తగారింటికి వెళ్ళి సుభద్రను తీసుక రమ్మ న్నారు. అవును నాన్నగారు చెప్పింది అక్షరాల కనిజం. పిప్పి దేలిన చెరకు ఎందుకు పనికి వస్తుంది. పుచ్చిపోతే పుఠ్రు బెల్లం కూడా కాదు. అసలు సవరం బంగారు బెల్లం యిప్పుడైతేనే అవుతుంది.

"కట్టక్రింద చెరకు తోట మాత్రం ఉంది. దాన్ని పూర్తిచేసిన వెనుక మీ అల్లుడు వస్తాడు. పండుక్కి నాలుగు రోజులు ముందుగానే పంపుతాను" అని జాబు వ్రాయించాడు మాధవయ్య. ఈ జాబును సుభద్ర చదువుకొన్నది. ఆమె ముఖంలో అంతకు ముందున్న ఉత్సాహం తగ్గిపోయింది. ఈ మనిషి ఎంత పని చేశాడు! ఎల్లమ్మ తిరుణాల కంతా యిక్కడుంటానని చెప్పిపోయాడు. పండుగ పది రోజు లుందనగానే ఎల్లమ్మ తిరణాలు వస్తుంది. తిరణాలు చూచుకొని ఆ రాత్రికి సినిమాకు కూడా వెళ్ళదామని వూరించాడు. అక్కడ ఫోటోలు కూడా తీసుకుందా మన్నాడు. ఈ కట్టక్రింద మడికి యిప్పుడేమొచ్చింది? ఉగాది పోయాకనే కట్టక్రింద గాను గెత్తుతామని పదిమార్లు చెప్పివెళ్ళిన పెద్దమనిషి యిప్పు డిట్లా కూచుంటే ఏం చెయ్యాలి!

ఆమె చాలా చాలా అనుకొన్నది. ఎల్లమ్మ తిరుణాలకు అన్ని వైపుల నుండి జనం వస్తారు. ఊళ్ళో ప్రతి యింటికీ చుట్టాలు వస్తారు. ఇంటి ఆడ పడుచులు తమ తమ మొగుళ్ళను వెంటేసుకొని వూరేగుతుంటే వారి మధ్య నే నెట్లా వెళ్ళగలను అని నొచ్చుకొన్నది. కానీ తిరుగు జాబు వ్రాసే ధైర్యంలేదు. వ్రాస్తే ఎవరికి వ్రాయాలి? ఏమని వ్రాయాలి! పోనీ అమ్మకైనా చెప్పి నాన్నగారి చేత వ్రాయిద్దామంటే వదినెకు తెలిస్తే ఒకటే వేళాకోళం ఆరంభిస్తుంది.

ఇంకా పదేను రోజులు ఇట్లా పడిగాడ్పులు కాస్తే దొరగారు అప్పుడు దిగుతారేమో బండిలో వచ్చి. ఈ ఎండకా గానుగ ఆడకంలో బాగా మసిబారిపోతాడు. ముందే కారు నలుపు. ఆ పళ్ళు తెల్లగా ఉన్నాయి గానీ.

ప్రియుని గురించి అనుకోవడంలో ఆమెకు సిగ్గు ఆవరించింది ఉన్నట్టుండి. వచ్చే నవ్వును మునిపళ్ళతో ఆపుకొంటుండగానే వదినె వచ్చి

జాబందుకొని "ఏం రాశాడమ్మా నీ అర్జునుడు" అన్నది. "కాకేమే ! నోరు లేని దనేనా" అంటూ లోపలికి వచ్చింది చంద్రమ్మ.

"నే నేమన్నానూ.... జాబు వచ్చింది గదా ఏమని వ్రాశాడని అడిగానంతే" అన్నది కృష్ణమ్మ.

"చెరకు గానుగయ్యేవరకూ రారంట'' అంటూ అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయింది సుభద్ర. ఆ మాట విన్నదే అత్తా కోడళ్ళకు దిగాలు మన్నది. ఈ రోజో రేపో వస్తాడని రోజుకో పిండివంట. పూటకో ఫలహారం తయారు చేయడానికి అన్నీ అమర్చుకొంటున్నా రిద్దరూ. అల్లుడు రావడం వాయిదా పడగానే వారిలో నిరుత్సాహం ఆవరించింది.

"సరే సేద్యం చేసేవాడికి సెల వెక్కడుంది'' అంటూ ప్రవేశించాడు చెంగయ్య.

చెంగయ్యను చూడగానే కోడలు పెరటివైపు వెళ్ళిపోయింది. చంద్రమ్మ మాత్రం చెంగయ్య కాళ్ళవైపు కూచుని కూతురికి పంపవలసిన మర్యాదలను గురించి ప్రస్తావించింది.

చెంగయ్య అంతకు ముందే నిశ్చయించుకొన్నాడు. మగబిడ్డతోపాటు ఆడబిడ్డలకు కూడా ఆస్తిమీద హక్కు లున్నాయని తెలిశాక ఆయన ముందు వెనుకలు చూడకుండా ఉగాది సాంగ్యానికి బాగా పెట్టి పంపించా లనుకొన్నాడు. ఆ మాటకు వస్తే చంద్రమ్మే కొంచెం వెనకడుగు వేస్తుంది. కోడలు కృష్ణమ్మగానీ, కొడుకు సుబ్బయ్యగానీ సుభద్రకు ఎంత పెట్టినా అడ్డు చెప్పరు. పెళ్ళినాడే సుభద్రకు పదహారు సవరాల కాసుల పేరూ ! ఒక బంగారు వడ్డాణం తీసిపెట్టారు. ఉగాది సాంగ్య మపుడు కొనవలసిన వెన్నో ఉన్నాయి. పిండికొద్దీ నిప్పట అన్నట్లు డబ్బు కొద్దీ ఉంటుంది ఖర్చు.

"తిరుపతిలోకంటే కాళహస్తిలో పాత్రలు చౌకగా దొరుకుతా యంటారు. నిలు వందాలు రెండు, కడియా లండాలు రెండు, హంస బొమ్మల దీపస్తంభాలు, ఇంకా కావలసిన వన్నీ అక్కడ కొనుక్కోవచ్చు" అన్నాడు చెంగయ్య. ఆ సమయంలోనే పెరటి వైపునుండి కిటికీ ప్రక్క నిలబడి కృష్ణమ్మ గునుస్తూ అన్నది.

"ఆ కొనేవేమో శిలవరం పాత్రలే కొనండి. ఇప్పుడందరూ అవే కొంటున్నారు. ఎప్పుడూ వెండిలాగా తళ తళ లాడుతుంటాయి."

"ఆఁ దానికేం, అసలు వెండి బిందెలూ, వెండి దీపాలు కూడా కొనవచ్చు గానీ" అన్నది చంద్రమ్మ.

"కానీ లేదూ, అర్ధణా లేదు. ఈ ఉగాదికి నాలుగు వేలు ఖర్చు పెట్టేస్తాను. వెండి సామానులు కూడా ఎక్కువే కొంటాను. మదరాసు నుండి అద్దాల బీరువా, స్ప్రింగు మంచం, మెత్తలూ, దిండ్లూ, కొనుక్కు రమ్మని మిట్టా నారాయణయ్యకు చెప్పేశాను" అన్నాడు చెంగయ్య.

"కొనండి కొనండి.... అప్పు లేకుంటే ఎంతైనా సరే. అప్పు చేశారంటే కొంప మునుగుతుంది" అంటూ హెచ్చరించింది చంద్రమ్మ.

మల్లెతీగల మాటున పొంచి పొంచి వింటున్న సుభద్ర నాన్న ఎంత మంచివాడు! అనుకొన్నది. అద్దాల బీరువా స్ప్రింగు మంచం.... వెండి సామాన్లు.

ఓహో! ఇంకా ఎన్నో కావాలి! అంతా ఒక లిస్టు వ్రాస్తే బాగుండు ననుకొన్నది!

* * * *

అత్తగారింటికి వెళ్ళాలనే ఆతురతతో రోజుకు పన్నెండు నుండి పద్నాలుగు పదేను పెనిమలువరకూ దించేయడం ఆరంభించాడు బసవయ్య. పండుగ నాలుగు రోజులుండనగానే పని ముగిసిపోయింది. పనివారికందరికీ యివ్వవలసిన మామూళ్ళు ఇచ్చి పంపేశాడు.

గాజులపల్లె పరసలో కొన్న కొత్త కోడెలు బండికి కట్టాడు. చెల్లెమ్మనూ బావనూ బండిలో ఎక్కించుకొని అత్తగారింటికి పయనమయ్యాడు కొత్త అల్లుడు బసవయ్య. కొత్తకోడెల కుప్పెల్లో గజ్జలు ఘల్లు ఘల్లు మంటున్నాయి. దారిపొడుగునా పూతా పిందెల మామిడి తోటల్లో కోకిలలు తియ్యగా పాడుతున్నాయి. బసవన్నకు దారి కనిపించడం లేదు. అతని కనులకు సుభద్ర సమ్మోహనాకృతి మాత్రమే కన్పిస్తోంది.

వాయువేగ మనోవేగాలతో నడచి పోతున్నది బండి. ముక్కొండ అంచులు దాటి మల్లెలకోనలో సెలఏటి గట్టున ఆగింది బండి అంతవరకూ బండిలో కూచున్న చెల్లెమ్మను కూడా పలకరించలేదు బసవయ్య. బావ రుద్రయ్య మాత్రం ఒకటి రెండుమార్లు పలకరిస్తే పరధ్యానంగా సమాధానమిచ్చాడు.

“ మీ అన్నకు మతి ఎక్కడో వుందే. లేకుంటే ఆమడ దూరం వరకూ మూగలాగ ఉండిపోతాడా ” అన్నాడు రుద్రయ్య చెల్లెమ్మ భుజాన్ని తడుతూ.

అప్పుడు జ్ఞప్తికి వచ్చినట్టు “ ఏమన్నావు బావా! ఈ సారి అనూ ” అంటూ ములుగర్రతో పొడవబోయాడు బసవన్న.

“ దిగరా ఎల్లయ్యా! ఇంకో గంటసేపేలే ” అంటూ పక పక నవ్వాడు రుద్రయ్య.

ఏటి గట్టున లే ఎండలో మిలమిలలాడే లేత మోదుగాకులు కోసుకొచ్చాడు బసవయ్య. ముగ్గురూ కూచుని చద్దన్నం తిన్నారు. కోడెలకు నీళ్ళు త్రాపి బండిగట్టాడు బసవయ్య.

పొద్దు నడిమింటికి వచ్చింది. మిడి మిడి ఎండలో ఘణ ఘణ మంటూ బండి ఆగిన చప్పుడైంది చెంగయ్య యింటి ముందు. సుభద్ర రివ్వుమంటూ బయటికివచ్చి బండినుండి దిగుతున్నవారిని చూచి తుర్రుమంటూ లోపలికి పారిపోయింది.

" ఏమిటే.... ఏమిటే.... ఎందుకలా పరుగెత్తుతున్నావు " అన్నది కృష్ణమ్మ ....

" వచ్చారు.... వాళ్ళు వచ్చారు " అని చక్కావెళ్ళి పెద్దింటిలో సజ్జల గాదె ప్రక్కన నక్కి కూచున్నది సుభద్ర।

" ఓసి నీ యిల్లు బంగారంగాను। అంత సిగ్గేమిటే .... " అంటూ చంద్రమ్మ అదరా బాదరా బయటికి వచ్చేలోగా ముగ్గురూ బండి దిగి వసారాలో నిలబడ్డారు. కృష్ణమ్మ అందరికీ కాళ్ళకు నీళ్ళిచ్చింది. చక్కెర పానకం దాహానికి తెచ్చిపెట్టింది. బసవయ్య వసారాలోనున్న బెంచీమీద దిండు కానుకొని కూచున్నాడు. ముఖం చూపకనే పోయింది. మళ్ళీ ఎప్పుడు కన్పిస్తుందో అతనికి తెలియదు.

చెల్లెమ్మ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. రుద్రయ్య స్నానం చేయడానికి పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు. బెంచీకి నేరుగా ఉన్న కిటికీ నుండి లోపలికి చూచాడు. ఉహూ!.... చూపు ఆనేటంత దూరంలో తన ప్రేయసి వున్న జాడే కన్పించదు. ఇంతలో గాజుల గల గల విన్పడి వంట గది వేపు చూశాడు. కృష్ణమ్మ .... నాలుక్కరచుకొని మెల్లగా పైకిలేచి పెద్దింటివేపు

వెళ్ళాడు. అక్కడ చెల్లెమ్మా సుభద్రా గుస గుసలాడుకొంటున్నారు. తన్నుచూచిందే సుభద్ర మళ్ళీ గబగబా వంటగది లోనికి వెళ్ళిపోయింది. చెల్లెమ్మ అన్నవేపు తిన్నగా చూచి "బలే వదినె" అంటూ ఆమె గూడా వంట గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

"ఊఁ.... కానీ ఎన్నాళ్ళు తప్పించుకొని తిరుగు తుందిట్లా" అనుకొని తన్నుతానే సముదాయించుకొని మళ్ళీ వసారాలోకి వెళ్ళి బెంచీమీద పడుకొన్నాడు బసవయ్య. ఐదు నిమిషాలు గడిచాక స్నానం చేయడానికి రమ్మని అత్తగారు చెప్పడంతో పెరటివేపు వెళ్ళాడు. పెరటిలో మల్లె పందిరి క్రొత్తగా వేసినట్లుంది. ఎండకు చాటుగా స్నానాల గదికి వెదురు చాపలు వేశారు. బసవయ్య స్నానాల గదిలో ప్రవేశించాడు. అత్తగారు నీళ్ళు తోడిపెట్టి వెళ్ళిపోయారు. బసవయ్య స్నానం చేశాడు. కానీ ఉతికిన బట్టలు అందిచ్చేవారు లేరు. అక్కడినుండే కేకవేస్తే బావుండదుగా! ఉన్ని తువ్వాలును కట్టుకొని వసారాలో దూరి లోపలికి పోవడానికి కొంచెం సిగ్గుగానే ఉంది. ఇక్కడితడిట్లా సతమతమౌతుంటే లోపల వదినే మరదళ్ళకు పేచీ వచ్చింది. చెల్లెమ్మ పెట్టెలోనుండి బట్టలు తీసి బయటపెట్టి సుభద్రను కేకేసింది. ఇదిగో వదినే మా అన్నయ్యా పంచె బట్టు కెళ్ళు" అనగానే ఆ పిల్ల సిగ్గుతో కుంచించుకొంటూ తలుపు చాటుకు వెళ్ళిపోయింది.

"నువే తీసికెళ్ళి యిస్తేనేం" అన్నాడు రుద్రయ్య.

"చెల్లెకు సిపార్సు వస్తున్నా రల్లేఁ౦చె. అది నా పనిగాదండీ. అంత అక్కరగా ఉంటే మీరే పట్టుకెళ్ళి యిచ్చి రండి" అంటూ త్రిప్పికొట్టింది చెల్లెమ్మ. ఈ లోగా వంటగదిలోనుండి కృష్ణమ్మ వచ్చింది.

"చూడక్కా! పంచె పట్టుకెళ్ళి అన్న కిచ్చిరమ్మంటే తలుపుచాటున దాక్కున్నది" అంటూ ఆ వైపు చూపెట్టింది చెల్లెమ్మ.

"ఏ కెందుకమ్మా! అక్కడ పడేసి నువ్వు లేచిరా! అంతా ఆటగా వుంది" అని చెల్లెమ్మను వంట గదిలోకి తీసుకపోయింది కృష్ణమ్మ. సమయానికి చంద్రమ్మ అరటాకుల కోసం మనిషిని పంపడానికి వెళ్ళిపోయింది స్నానాల గదిలో నున్న బసవయ్య చాలసేపు ఆలోచించి చివరికి "చెల్లెమ్మా! చెల్లెమ్మా!" అంటూ సన్నగా పిలిచాడు. చెల్లెమ్మ బదులివ్వా లనుకొనే లోగానే "ఆమె నోటికడ్డంగా చెయ్యిపెట్టి నువ్వూరుకో కాసేపు" అన్నది కృష్ణమ్మ.

సుభద్ర మాత్రం ఉన్నచోటనుండి కదల్లేదు. చివరికి బసవయ్య తువ్వాలును చుట్టుకొని గబగబా వసారా దాటుకొని ఇంటిలోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ నట్టింట పెట్టెమీద నున్న పంచె నెత్తుకొని తలుపు కాస్తా వారా చేద్దామని అక్కడికి వచ్చాడో లేదో సుభద్ర కన్పించింది.

"అమ్మ దొంగా!" అంటూ ఆమెను పట్టుకో బోయాడు.

* * * *

కంచికి వెళ్ళిన చెంగయ్య ఆమరునాడే వచ్చేశాడు. మూడు వందలు పెట్టి సుభద్రకో పట్టుచీరె తెచ్చాడు. అల్లునికి పట్టుపంచలూ, చెల్లెమ్మకో పట్టుచీరె, రుద్రయ్యకో జత పట్టు పంచెలూ తెచ్చాడు. మొత్తం తొమ్మిది వందలైందని చంద్రమ్మకు చెప్పాడే కానీ మూడు వందల చీరె నాలుగు వందలైనా ఉంటుందని ఆమె అంచనా. కూతు రంటే చెంగయ్యకు తగని ప్రేమ. "ఇంకో పది సవరాలైనా పెట్టు కానీ బట్ట లెందుకు అన్ని డబ్బులు తగలబెట్టడమని చంద్రమ్మ చెప్పినా అతడు వినిపించుకోలేదు. ఒక్క

జానెడు వెడల్పున సరిగెపోసిన ఏనుగు అంబారీల అంచు.... ఒక్క గజం వెడల్పుతో పమిటె కొంగు నిండుకూ బంగారు పువ్వులు.... సుభద్ర చీరెను చూచి మురిసి పోయింది. ఊరిలో నున్న ప్రతి యిల్లాలూ పని గట్టుకొని వచ్చి ఆ చీరెను చూచి వెళ్ళారు.

చంద్రమ్మ సంబరం చెప్పతరం కాదు. కృష్ణమ్మకు వూపిరి సలప లేనంత పని. ఐదు పెద్ద అండాల నిండుకూ కజ్జాలు కాల్పించారు మరో మూడు కడియాల అండాల నిండుకూ మనుగుపూలు కాల్పించారు. ఈ ఫల హారాలూ, పండ్లూ ఒక్క బండికి సరిపోతే, పాత్రలో బండికి పేర్చి, మరో బండిలో అద్దాల బీరువా, ఇంకో బండిలో పందిరి మంచం ఇట్లా నాలుగు బండ్లు సామాన్లతో నింపి, మూడు బండ్లలో మనుషులు వెడితే మర్యాదగా, హుందాగా ఉంటుందని చెంగయ్య ఆలోచన. ఏడు బండ్లతో కూతురూ అల్లుడూ వెళ్ళి దిగినపుడు ఆ వూళ్ళో ముక్కుమీద వేలేసు కొంటారనీ కూతురికి మంచి మర్యాద ఉంటుందని అతడు అనుకొన్నాడు. చంద్రమ్మ కూడా అంగీకరించక తప్పలేదు. ఒకవంక జరుగవలసిన ఏర్పా ట్లను చూస్తూ వాళ్ళు సతమతమౌతుంటే పది నిమిషాలైనా సుభద్రతో మాట్లాడే అవకాశం దొరకలేదనే ఆతురతతో బసవయ్య ఆలోచిస్తున్నాడు. తాను యింట్లోకి వెడితే వసారాలోకి వచ్చేస్తోంది. వసారాలోకి వస్తే వంట గదిలోకి పోతుంది. సాహసించి వంట గదిలోకి అడుగు పెడితే పెరటి లోకి తుర్రుమంటుంది. పెరటిలో కూడా వెంటాడితే ఎవరైనా చూస్తే నవ్వరూ!

ఈ కొత్త పెళ్ళి కూతుళ్ళకు యింత సిగ్గు ఉంటుందని బసవయ్య కేం తెలుసు? బొట్టు మెళ్లో పడగానే “చల్ మోహన రంగా! ఏటి గట్టునా యిల్లు గడుదాం పదరా” అంటారని అనుకొన్నాడు కావాలి.

తిస్పాదియ్యా! పెళ్ళయి రెండు మాసాలు కావచ్చినా వూ ఆ అనదు. అందుకు తగినట్టుగానే ఉందీ యింటి వ్యవహారం కూడా. కర్మ చాలక ఈ బావ ఒకడు దాపురించాడు. ఈ మహానుభావు డేమో తోకంట నారాయణా అంటూ ఎప్పుడూ నాతోనే ఉండా లంటాడు. అద్దైనా కొంచెం సాయ పడుతుందేమో అనుకొంటే అన్నారే అంటూ వెక్కిరిస్తూ వదినె కొంగే పట్టుకొని తిరగడం నేర్చుకొన్నది. ఓరి భగవాన్! ఇదేమిటి విచిత్రం! ఆకునిండా పంచ భక్ష్య పరమాన్నాలు వడ్డించి రెండు పెదిమలనూ చేర్చి కుట్టినట్టుందీ వ్యవహారం అనుకొన్నాడు.

ఆలోచించుకొంటుండగానే సుభద్ర ఆ ప్రక్కనే దూసుకపోతున్నది. చప్పున ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినట్లు "నీళ్ళు కావాలి" అన్నాడు. బసవయ్య నీళ్ళు నమలుతూ. సుభద్ర తిరిగి చూచి ఒక్క చిరునవ్వు విసరి వంట గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. నీళ్ళకోసం ఆవైపే చూస్తున్నాడు బసవయ్య. నిమిషం గడిచింది. రెండు, మూడు, నాలుగు, పది నిమిషాలు గడిచింది. పావు గంటైనా సుభద్ర బయటికి రాలేదు. "మంచి పెళ్ళాంరా బాబూ! మంచినీళ్ళు కూడా యివ్వదేం?" అనుకొన్నాడు బసవయ్య. కొంచెం కోపం వచ్చింది. మళ్ళీ నవ్వు కూడా వచ్చింది. ఇంతలో వంట గదిలో నుండి కృష్ణమ్మ వచ్చి ఫలహారంతట్టను అక్కడ పెట్టింది.

బాగుంది వ్యవహారం అనుకొన్నాడు బసవయ్య. నీళ్ళివ్వదు. కాఫీ యివ్వదు. అన్నం పెట్టదు. పలకదు. ఇంత నిర్దాక్షిణ్యమైతే ఎట్లా! ఈ రెండు రోజులూ గడిచాక బసవయ్యంటే ఎంతటివాడో సుభద్రకు తెలిసేలా చేయాలి. ఏడు చెరువులు నీళ్ళు త్రాగించాలి. బాగా ఉడికించాలి – అనుకొన్నాడు. ఆ ఫలహారాలు రుచిస్తేగా! బలేచేదుగా ఉన్నాయి. కాఫీ కూడా

అంతే. ఇట్లా గుండెల గుబ గుబలతో భగ భగ మండే ప్రణయానిలాలతో రెండు రోజులు గడిచిపోయాయి.

ఉగాది పండుగనాడు పెళ్ళికొడుకు పీటమీద కూర్చున్నాడు. తలంటు గిన్నెలో బంగారు సవరరాలు వేసి నిండుకూ మంచి నూనె పోశారు. పెళ్ళి కూతురు వచ్చి తలంటాలి. ఎంద రెన్ని చెప్పినా సుభద్ర ఒప్పుకోదే! "ఆ సిగ్గును అలా ఉంచి ముందు వెళ్ళి తలంటు. ఏమిటే మించిపోతు న్నావు? ఈ రోజు వచ్చిన వాడుకే రేపూ వస్తుంది. నడూ ..." అంటూ చంద్రమ్మ కూతురిని ఈడ్చుకొని వచ్చింది.

ఓరి బాబో! నలుగురూ నాలుగు ప్రక్కల పిండి నలుగుల తట్ట లెత్తుకొని నిలబడ్డారు. ఊ.... కానియ్యావే వదినా! అంటూ పక పకా మన్నది చెల్లెమ్మ. "తప్పదమ్మా బంగారూ!" ఉడికించింది కృష్ణమ్మ. "మీరు వూరుకోండే...." అంటూ వారించింది చంద్రమ్మ.

అరెరే! ఎంత కష్టం వచ్చిపడింది! వీళ్ళందరికీ నామీద యింత కపి ఎందుకో! అనుకొని నలుగురినీ ఒక్కసారి చూచి ఆ నూనె నంతా ఎత్తి బసవయ్య నెత్తిమీద పోసి తలంటు అరంభించింది. అంత వరకూ నా దగ్గరకే రానంటుందే అని అఘోరిస్తుండిన బసవయ్య కుక్కిన పేను లాగా కిక్కురు మనకుండా తల వంచాడు!

* * * *

బావ మరదులూ వదినే ఆడబిడ్డల సరసాలతో ఉగాది పండుగ తియ్యగా గడిచిపోయింది. మూడవ రోజు ఉదయాన ప్రయాణాలు.

చెంగయ్య అనుకొన్నట్టుగానే ఏడు బండ్లు సిద్ధం చేశాడు. అన్నీ కొత్త ఎడ్లే. మూడు బండ్లలో మెత్తగా కసువు పరచి దానిమీద జమకాణాలు

వేయించాడు. మిగిలిన నాలుగు బండ్ల నిండుకూ సామాన్లు సరిపోయాయి. వధూవరులు అలంకరించుకొని పెద్దలకు వందనాలు చేస్తూవచ్చారు. ఒక్కొక్కరికి దండం పెట్టినపుడల్లా ఒక్కొక్క తాంబూలం యిస్తూ వచ్చారు. ఇట్లా వీధి పొడుగునా కన్పించిన వారికల్లా యివ్వడం అక్కడి ఆచారం. ఎవరు కన్పించినా సరే. మాల మాదిగలైనా తాంబూలం యివ్వాలి. ఆ కడజాతి వారికి దండం పెట్టకపోయినా తాంబూలాలు అందిచ్చినపుడు వారు హృదయ పూర్వకంగా ఆశీర్వదిస్తారు.

ఇట్లా వీధివెంబడీ వెడుతున్న ఉగాది పెండ్లిజంటను చూచి ముచ్చట పడే అమ్మలక్కలందరూ తలో విషయాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్నారు. చాలామంది కన్నులు సుభద్ర కట్టుకొన్న పట్టు చీరెమీద వాలినై. మరి కొందరి చూపులేమో వరుసలుదీరి నిలబడ్డ బండ్లమీదికి పోయినై. ఎంత సామాను! సంసారానికి కావలసిన సరంజామా అంతా ఉంది. ఇంట బుట్టిన ఆడబిడ్డకీ విధంగా సంతృప్తిగా పెట్టగల్గడం గూడా ఒక మహాదృష్టమే అనుకొన్నారు కొందరు.

బండి కూసులపైకి కన్పిస్తున్న హంస దీపాలు చాల ముచ్చటగా ఉన్నాయి. ఫలహారాల అండాలపై పసుపు బట్టలను కప్పి ఉంచారు.

చంద్రమ్మ కనుకొలకుల్లో నీరు నిలిచింది. చెంగయ్య తనకు తెలియకనే ఆనంద బాష్పాలను రాల్చుకొంటున్నాడు. ఇక ఆగితే కాలయాపన అవుతుందని బండ్లను కదిలించమన్నాడు సుబ్బయ్య. ఊరి పొలిమేరల వరకూ కిట కిట లాడుతూ వచ్చారు జనం. వారికంతాగూడా సుభద్రమీద ప్రత్యేకమైన అభిమానముంది. ఆమె నలుగురినీ ఆదరించి ఉన్నది, ఎముక లేని చెయ్యి గల యిల్లాలవుతుందని అంటారామెను. ఆ వూరి చివరిలో ఉన్న

ముత్యాలమ్మ దేవాలయంవద్ద చేరారందరూ. పూజారి రంగయ్య వచ్చి కొబ్బరికాయ కొట్టి కర్పూరం వెలిగించాడు. వధూవరులు దండం పెట్టు కొన్నారు. వారికి బండారిచ్చి తీర్థం కూడా యిచ్చారు పూజారి.

ఒక్కసారిగ సుభద్రకు దుఃఖం పొర్లుకొని వచ్చింది. భర్తతోపాటు వెడుతున్నామనే ఆనందం ఒకవైపున ఉన్నా తల్లి దండ్రులనూ, స్వజనాన్నీ వదలబోతున్నామనే చింతమాత్రం ఆమెను వదలిపెట్టలేదు. ఆమె బావురు మనబోయి సమాళించుకొన్నది. ఆ సమయంలో అందరి హృదయాలు ఎడబాటవుతున్నామనే భావంతో స్పందించిపోయినవి.

బండిలో కూర్చోమన్నాడు చెంగయ్య కూతుర్ని. ఆమెకు చేయూత నిచ్చి బండి ఎక్కించాడు. బసవయ్య ప్రక్కన కిక్కురుమనకుండా కొండ పల్లి బొమ్మలా కూచున్నది సుభద్ర.

సాగనంపను వచ్చినవారందరూ ఆగిపోగా ఏడు బండ్లూ వూరు దాటుకొన్నాయి. ఊరు వదలుతున్నకొద్దీ సుభద్రలోనున్న ఆందోళన కూడా తగ్గిపోవచ్చింది.

"ఇంకా సిగ్గెందుకు వదినా. తల కొంచెం పైకెత్తూ" గడ్డం పట్టి పైకెత్తింది చెల్లెమ్మ. సుభద్ర కొద్దిగా తలను పైకెత్తింది. సన్నని వాగు వెంబడీ బండిపోతున్నది. విరిసిన అడవి మల్లెల సువాసనలు గప్పు గప్పు మంటున్నవి. తలలోనుండి జాలారిపూలు రాలిపోతుంటే వాటిని సవరించు కొన్నది. ప్రక్కన కూచున్న బసవయ్య మరీ దగ్గరగా జరిగి కూచుంటుంటే ఆమె సిగ్గుతో మళ్ళీ తలవంచుకొన్నది.

ముందు పోతున్న బండికి వెనుక బండిలో సుబ్బయ్యా, కృష్ణమ్మా కూచున్నారు. ఆబండిలోనే యింకో ముగ్గురు ముత్తైదువులు కూచుని

లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకొంటున్నారు. వెనుక వచ్చే బండ్లుమాత్రం కొంచెం నెమ్మదిగానే వస్తున్నాయి. వాటిలో సామానులు ఉన్నాయి గనుక అవి రాలిపోకుండా బండ్లు నడపాలి. అందుకే బాగా వెనుకబడిపోయినవి.

" ఇంట్లో మాత్రం మా అన్న కన్పిస్తే పారిపోతుంటివే ఇప్పుడింత పక్కన కరచుకొని కూచున్నా వెందుకూ" ఉడికించాలనే అన్నది చెల్లెమ్మ. సుభద్ర ఏమీ మాట్లాడనేలేదు. ఆమెకు తోడుగా ఆమె పక్షం వాదించేవారా బండిలో ఎవరూలేరు. వున్నవారంతా ఆ ముగ్గురే.

" పలకవమ్మా బంగారూ " మెల్లగా గిల్లి పెట్టింది చెల్లెమ్మ. ఉన్నట్టుండి సుభద్ర తల వంచుకొనే ఆ "నువ్వా మా అన్న ప్రక్కన కూర్చోక ఇంకెక్కడ కూచున్నావు" అన్నది.

"అమ్మ బాబో! నీకు మాట్లాడ్డం కూడా వచ్చినట్లుందే ....", అన్నది చెల్లెమ్మ.

అట్లా మాట్లాడుకుంటూ వెడుతుండగానే నీళ్ళు తాగాలని చెప్పి కాలువ గట్టున బండి నిలపమన్నది చెల్లెమ్మ. బసవయ్య బండిని ఆపి చెల్లెమ్మ దిగాక తానూ దిగాడు.

"రా వదినా నీకు వద్దూ" అన్నది చెల్లెమ్మ. "వూహూ" అన్నది సుభద్ర. అన్నా చెల్లె లిద్దరూ కాలువలోకి దిగి నీళ్ళు త్రాగుతున్న సమయంలో సుభద్ర పగ్గాలు పుచ్చుకొని బండిని కదిలించింది. పరుగో పరుఁగో అంటూ లంకించుకొన్నాయి. కోడెలు ఇట్లా అరమైలు దూరం బండిని పరుగెత్తించేలోగా బసవయ్య పరుగెత్తి వచ్చాడు. చెల్లెమ్మ నడవలేక రెండో బండిలో కూచున్నది.

బాగా దగ్గరికి వచ్చాక బండిని ఆపింది సుభద్ర. బసవయ్య బండెక్కుతూ, "బండి తోలడం గూడా వచ్చునే ...." అంటూ ఆమె చేతిలోని పగ్గాలను అలానే ఉంచి తాను వెనుకగా కూచున్నాడు.

ముందు బండి ముందే పోతున్నది. చెల్లెమ్మ కూడా రెండో బండిలోనే ఉండిపోయింది. ఎంత వేగంగా తోలినా ముందు బండి కన్పించకుండా మరీ ముందుకే దూసుకపోతున్నది.

కొత్త దంపతులు బండిలో కూచున్న విషయం ఆ కొత్త కోడెలకు కూడా తెలిసిపోయి ఉంటుంది. ఎప్పుడూ ఎడతెగకుండా కన్పించే మనుష్యులూ, వదలి పెట్టకుండా వెన్నంటే చెల్లెళ్ళూ, బావలూ, మరదులూ కంటే ఈ కొత్త కోడె లెంత మంచివి!

చల్లని గాలిలో, సెలయేటి గల గల పాటలను వింటూ, తోటలను, పేటులను దాటుకొంటూ, కోనలలో పాము మెలికలా సాగే జడుములో ఆ కొత్త దంపతులను తీసు కెడుతున్నవా కోడెలు.

మల్లెల కోనలో సెలయేటి గట్టున నూకాలమ్మ సత్రంవద్ద చద్దిఅన్నం తినాలని బసవయ్యకు తెలుసు. అక్కడ ఆపమన్నాడు బండిని. చుట్టూ ఆకసాన్నంటే మామిడిచెట్లు. ఆ మధ్య ఉన్నదా సత్రం. ఒక మంచి నీళ్ళ దిగుడు బావి. ఆ ప్రక్కనే చలువబండ. ఎంత ప్రశాంతమైన చోటు.

వెనుక బండ్లు రావడానికి గంటన్నరైనా పడుతుంది. అంతవరకూ సుభద్ర, బసవన్న అక్కడే ఉండాలి. సరిగ్గా పంచాంగం ప్రకారం ఆ క్షణంలోనే మిథున లగ్నం ఆరంభమైంది.